ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.5.2015 г.
COM(2015) 205 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно задължителното посочване на страната на произход или мястото на произход за мляко, за използвано като съставка на млечните продукти мляко и за видове месо, различни от говеждор свинско, овче, козе месо и месо от домашни птици

1. ВЪВЕДЕНИЕ

С Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета за предоставянето на информация за храните на потребителите (по-долу „регламент за ПИХП“)[1] се въвежда набор от разпоредби за етикетиране на произхода на храни.

По-специално в член 26, параграфи 5 и 6 от регламента за ПИХП се изисква от Комисията да представи редица доклади на Европейския парламент и Съвета относно възможността за разширяване на задължителното етикетиране на произхода за други храни. Първият доклад относно задължителното етикетиране на произхода за месо, използвано като съставка в предварително опакованите храни, беше приет на 17 декември 2013 г[2].

Настоящият доклад е свързан със задължението на Комисията до 13 декември 2014 г. да представи доклади на Европейския парламент и на Съвета относно задължителното посочване на страната на произход или мястото на произход за мляко, за използвано като съставка на млечните продукти мляко и за видове месо, различни от говеждо, свинско, овче, козе месо и месо от домашни птици. В рамките на настоящия доклад се разглеждат мляко и млечни продукти, както са определени в част III от приложение VII към Регламент (ЕС) № 1308/2013. Разглежданите видове месо са прясно и замразено месо от коне, питомни зайци, северни елени и елени, отглеждан в стопанства дивеч и друг дивеч, както и от птици, различни от пилета, пуйки, патици, гъски и токачки.

В съответствие с член 26, параграф 7 от регламента за ПИХП в настоящия доклад се отчитат:

– необходимостта от информиране на потребителя,

– приложимостта на предвиденото задължително посочване на страната на произход или мястото на произход на различните продукти и

– анализ на разходите и ползите от въвеждането на такива изисквания както по отношение на стопанските субекти в областта на храните, така и по отношение на администрациите, както и въздействието на тези изисквания върху вътрешния пазар и международната търговия.

С оглед на внимателната оценка на задължителното етикетиране на произхода на храните, попадащи в обхвата на настоящия доклад, службите на Комисията възложиха на независим консултант проучване[3] (наричано по-долу „проучването“), за да се анализира въздействието на различни варианти за етикетиране . В настоящия доклад се обсъждат основните констатации от проучването. В 9 държави членки беше подложено на оценка доброволното или задължителното етикетиране на произхода на мляко за пиене и на продукти, в които млякото е използвано като съставка, като например сирене,

---

1 Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. за предоставянето на информация за храните на потребителите, за изменение на регламенти (ЕО) № 1924/2006 и (ЕО) № 1925/2006 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 87/250/ЕИО на Комисията, Директива 90/496/ЕИО на Съвета, Директива 1999/10/ЕО на Комисията, Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2002/67/ЕО и 2008/5/ЕО на Комисията и на Регламент (ЕО) № 608/2004 на Комисията (ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 18).

2 COM (2013) 755, 17.12.2013 г.

3 http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/index_en.htm

кисело мляко и т.н., а етикетирането на произхода на конско и заешко месо и месо от дивеч беше подложено на оценка в основните страни производителки.

2. ЗАДЪЛЖИТЕЛНО И ДОБРОВОЛНО ЕТИКЕТИРАНЕ НА ПРОИЗХОДА

Задължителни правила за етикетиране на произхода има за различни продукти, например мед[4], плодове и зеленчуци[5], непреработена риба[6], говеждо месо[7], маслиново масло[8], вино[9], яйца[10], вносно месо от домашни птици[11] и спиртни напитки[12]. Както е предвидено в регламента за ПИХП, Комисията прие подробни правила по отношение на задължителното етикетиране на произхода на прясно, охладено и замразено месо от свине, овце, кози и домашни птици[13]. Тези правила изискват задължителното обозначаване на държавата, в която животното е било отглеждано през значителна част от живота си, както и посочване на държавата на клане. Новите изисквания ще се прилагат от 1 април 2015 г. за предварително опакованото месо, но държавите членки могат да решат да ги прилагат и за неопакованото месо.

Въпреки че не са налични подробни данни за извършване на оценка на пазарния дял на хранителните продукти, обхванати от схеми за доброволно етикетиране на храните, съществуващите описи показват, че в секторите на млякото и месото схемите за етикетиране на храните са относително по-разпространени. Продуктите от секторите на млякото и месото, продавани на пазара на ЕС, вече се етикетират доброволно — или в рамките на схема на ЕС

---

4 Директива 2001/110/ЕО на Съвета относно меда (ОВ L 164, 3.6.2014 г., стр. 1).

5 Регламент за изпълнение (ЕС) № 543/2011 на Комисията от 7 юни 2011 г. за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета по отношение на секторите на плодовете и зеленчуците и на преработените плодове и зеленчуци (ОВ L 157, 15.6.2011 г., стр. 1).

6 Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури (ОВ L 354, 28.12.2013 г., стр. 1).

7 Регламент (ЕО) № 1760/2000 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на система за идентификация и регистрация на едър рогат добитък и относно етикетирането на говеждо месо и продукти от говеждо месо (ОВ L 204, 11.8.2000 г., стр. 1).

8 Регламент за изпълнение (ЕС) № 29/2012 на Комисията от 13 януари 2012 г. относно стандартите за търговия с маслиново масло (ОВ L 12, 14.1.2012 г., стр. 14).

9 Регламент (ЕС) № 1308/2013 от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 671).

10 Регламент (ЕО) № 589/2008 на Комисията от 23 юни 2008 г. за определяне на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета относно стандартите за търговия с яйца (ОВ L 163, 24.6.2008 г., стр. 6).

11 Регламент (ЕО) № 543/2008 на Комисията от 16 юни 2008 г. относно въвеждането на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета по отношение на определени стандарти за предлагането на пазара на месо от домашни птици (ОВ L 157, 17.6.2008 г., стр. 46).

12 Регламент (ЕО) № 110/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2008 г. относно определението, описанието, представянето, етикетирането и защитата на географските указания на спиртните напитки и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 1576/89 на Съвета (ОВ L 39, 13.2.2008 г., стр. 16).

13 Регламент за изпълнение (ЕС) № 1337/2013 на Комисията от 13 декември 2013 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно посочването на страната на произход или мястото на произход за прясно, охладено или замразено месо от свине, овце, кози и домашни птици (ОВ L 335, 14.12.2013 г., стр. 19).

(ЗНП, ЗГУ или ХТСХ[14]), или по ангажимента на частни или публични организации (като групи оператори, търговци на дребно, НПО или публични органи). Това етикетиране обикновено се отнася до държава членка или по-ниско географско ниво (регион). Критериите, които в тези доброволни схеми се използват за свързване на определени качества с даден географски произход, могат да се различават значително между отделните схеми.

3. МЛЯКО И ДРУГИ ВИДОВЕ МЕСО — ПРЕГЛЕД НА СЕКТОРИТЕ

3.1. Вериги на доставка и преработка

Млекопреработвателите, кланиците и преработвателните предприятия са основните участници, които предават информация за произхода на следващия участник в хранителната верига. Колкото по-голяма е степента на вертикалната интеграция, толкова по-лесно може да се гарантира, че информацията за произхода се предава по цялата хранителна верига. Обратно, колкото по-сложно и високотехнологично е преработването, толкова по-обременяващо става етикетирането на произхода.

Данни за структурата на млечната промишленост в ЕС, които са получени в резултат на проучване, проведено през октомври-ноември 2009 г., показват, че малките и средните предприятия, произвеждащи по-малко от 100 000 тона мляко, представляват 81 % от млекопреработвателите и са преработили 28,5 % от общото количество мляко. В държавите членки, които са големи производителки, често около 50 % от преработването са концентрирани в петте най-големи дружества. Поради нетрайния характер на продуктите и за да се поддържа постоянен поток на производството, земеделските производители са силно зависими от местните преработватели. Млекопреработвателите обикновено купуват суровото мляко и други млечни съставки от множество източници, и в мандрите, които са разположени в гранични райони, обичайна практика е мляко с различен произход да се обработва заедно в едно и също предприятие.

За видовете месо, разглеждани в настоящия доклад, има тенденция да има и къси вериги на доставки, често в рамките на една и съща държава членка. Търговците на дребно купуват това месо главно от търговци на спот пазари, кланици или транжорни. Конското месо може да има по-дълги вериги на доставка, с повече участващи оператори и по-широка търговия в рамките на ЕС, както и външна търговия.

3.2. Консумация на мляко, млечни продукти и видове месо, разглеждани в настоящия доклад

Средното потребление на глава от населението в ЕС е около 62 kg мляко за пиене, 17 kg сирене, 16 kg кисело мляко, 5 kg сметана, 4 kg масло и 9 kg други пресни млечни продукти (Евростат, 2013 г.).

Пазарът на мляко на ЕС е добре развит и значителни увеличения на потреблението на глава от населението може да се очакват само в държавите членки, които се присъединиха към ЕС през последното десетилетие, докато в

[14] ЗНП = Защитено наименование за произход; ЗГУ = Защитено географско указание; ХТСХ = Храна с традиционен специфичен характер

„старите“ държави членки потреблението вероятно ще нарасне едва незначително.

Потреблението на разглежданите в настоящия доклад видове месо представлява само 3 % от общото потребление на месо в ЕС[15], като обаче трябва да се отчете, че предоставените от държавите членки данни не винаги са актуални. По-значителни количества конско и заешко месо се консумират в Италия, Франция, Испания, Белгия и Нидерландия. Месо от дивеч се консумира предимно по време на ловния сезон, т.е. от октомври до декември.

3.3. Производство и търговия

ЕС до голяма степен самостоятелно задоволява нуждите си от мляко и млечни продукти, като почти 65 % от събраното мляко се преработва в потребителски продукти предимно за вътрешния пазар. Най-важните сектори, които използват мляко, са производството на сирене и пресни продукти (съответно 53 и 43 млн. тона млечен еквивалент). Прахове (обезмаслено и пълномаслено мляко на прах и суроватка на прах) и масло се произвеждат в сравнително по-малко количество (съответно 12 и 25 млн. тона млечен еквивалент). Въпреки това търговията с тези продукти в рамките на ЕС е съществена (съответно 1,6 и 0,6 млн. тона), макар и да е по-маловажна от тази със сирена (3,6 млн. тона). Количествата леко варират всяка година в зависимост от условията на доставка и пазара.

Вносът на млечни продукти е ограничен до преференциалния достъп, предоставен на някои трети страни в рамките на двустранни или многостранни споразумения, докато износът на млечни продукти представлява около 10 % от произведеното мляко. Като цяло ЕС е нетен износител на млечни продукти.

Годишното производство на другите видове месо, разглеждани в настоящия доклад, се оценява на едва 2 % от общата продукция на месо в ЕС. Производството на конско и заешко месо и месо от дивеч възлиза съответно на около 490 000, 73 000 и 131 000 тона (ФАО, 2012 г.), докато произведените количества от другите видове месо, обхванати от настоящия доклад, са значително по-малки. В рамките на ЕС се търгуват съответно почти 52 000 и 22 000 тона конско и заешко месо, а от трети държави се внасят около 25 000 тона от тези видове месо, а именно конско месо главно от Аржентина, САЩ, Канада и Мексико, а месо от питомни зайци предимно от Китай (над 7000 тона). Вносът на еленското месо е с произход главно от Нова Зеландия.

3.4. Системи на ЕС за проследяване

Целта на системата на ЕС за проследяване на хранителни продукти е да се гарантира безопасността на храните и тя не е непременно подходяща за предаване на информация за произхода на продуктите по хранителната верига:

– Безопасността на храните[16] изисква регистриране на информация с подхода „предишно ниво, следващо ниво“ по хранителната верига:

---

15 Оценка на въздействието — работен документ на службите на Комисията „Задължително посочване на произхода за непреработено месо от свине, домашни птици, овце и кози“. http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

16 Член 18 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на

Стопанските субекти в областта на храните трябва да могат да установят предприятията, на които са доставени продуктите им, както и тези, които са им доставили суровините. За храните от животински произход изискванията за предоставяне на информация са по-подробни[17], но и тук не е необходима последователна връзка със страната или мястото на произход на използваната суровина.

– Върху етикета на продуктите от животински произход трябва да има здравна или идентификационна маркировка, указваща последния обект, в който продуктът е бил произведен/преработен/опакован, както и държавата членка, в която се намира обектът (член 5 и раздел I от приложение II към Регламент № 853/2004)[18], но маркировката не посочва задължително произхода или източника на използваната суровина.

– Въпреки че съществуват системи за идентификация и регистрация на живи животни, тяхното функциониране се различава помежду отделните животински видове и за повечето от тях те не представляват достатъчна основа за получаване на информация, която би позволила пълно етикетиране на произхода (роден/отглеждан/заклан).

– За видовете месо, разглеждани в настоящия доклад, система за идентифициране и регистриране на живи животни съществува единствено за животните от Equidae (например конете). По време на придвижването им в рамките на ЕС животните от сем. Equidae трябва да бъдат придружавани от идентификационен документ или паспорт в съответствие с Решение № 2000/68/ЕО на Комисията и Регламент (ЕО) № 504/2008 на Комисията, в които се установяват правила за идентификация на еднокопитни животни, родени или внесени в Съюза. Тази система обаче не предвижда задължителна централизирана база данни за проследяване на движенията на животните. В момента се работи върху засилване на изискванията за регистрация и новите изисквания ще бъдат приложими от 2016 г.[19]

4. ОТНОШЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ КЪМ ЗАДЪЛЖИТЕЛНОТО ЕТИКЕТИРАНЕ НА ПРОИЗХОДА НА МЛЯКО И ДРУГИ ВИДОВЕ МЕСО

Според проучването на Евробарометър от 2013 г.[20] повечето граждани на ЕС (84 %) смятат, че е необходимо да се посочи произходът на млякото, независимо от това дали то се продава като такова или като съставка на млечни продукти. Подобен дял от населението (88 %) мислят същото по отношение на

храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1).

17 Регламент за изпълнение (ЕС) № 931/2011 на Комисията от 19 септември 2011 г. относно изискванията за възможността за проследяване, установени с Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно храните от животински произход (ОВ L 242, 20.9.2011 г., стр. 2).

18 Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход (ОВ L 139, 30.4.2004 г., стр. 55).

19 Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/262 на Комисията от 17 февруари 2015 г. за определяне на правила в съответствие с директиви 90/427/ЕИО и 2009/156/ЕО на Съвета по отношение на методите за идентификация на еднокопитни животни (Регламент за паспорт на еднокопитните животни) (OJ L 59, 3.3.2015 г., стр. 1).

20 http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_419_400_fr.htm

разглежданите в настоящия доклад видове месо. Но дори и в тези случаи очакванията на потребителите за това, точно каква информация биха искали да получат в рамките на понятието „произход“, се различават значително.

По отношение на млякото и млечните продукти гражданите предпочитат да се посочи държавата на доене или преработка, докато по отношение на месото се интересуват най-вече от мястото, където животното е било отглеждано и заклано, а мястото на раждане представлява по-малко интерес. Информация за конкретната държава членка или трета държава беше счетена за по-подходяща от тази за регионалното равнище или разграничаването „ЕС/извън ЕС“.

Проучвания сред потребителите показаха, че произходът е важен фактор за купуване на мляко, млечни и месни продукти, но само след цената, вкуса и минималната трайност/срока на годност.

При все това повечето от проучванията показват също така, че в предпочитанията на потребителите съществуват значителни разлики между държавите членки, както и разминаване между интереса на потребителите към етикетирането на произхода и готовността им да платят за тази информация. Това означава, че въпреки интереса им да бъдат информирани, потребителите не винаги са склонни да купуват продукти на по-високи цени, за да получат тази информация. Различните методики показват, че е трудно да се оцени действителната готовност за плащане — или защото не е избран подходящ метод, или защото отговорите на потребителите в такива проучвания не винаги съответстват на поведението им при осъществяването на покупки. В проучването на Евробарометър от 2013 г. само около половината от потребителите заявиха готовността си да платят 1—2 % повече, за да получат информация за произхода на продуктите, разглеждани в настоящия доклад.

5. ВЪЗМОЖНИ ВАРИАНТИ И НАЧИНИ НА ЕТИКЕТИРАНЕ НА ПРОИЗХОДА

За мляко и използвано като съставка мляко

Разглеждат се следните варианти:

– вариант 1 — запазване на статуквото (доброволно етикетиране за произход);

– вариант 2 — задължително етикетиране на произхода от типа „от ЕС/извън ЕС“ (или „от ЕС/трета държава“).

– вариант 3 — задължително етикетиране на произхода с указване на държавата членка или третата държава, в която млякото е (а) доено или (б) преработено.

За видовете месо

Разглеждат се следните варианти:

– вариант 4 — запазване на статуквото (доброволно етикетиране за произход);

– вариант 5 — задължително етикетиране на произхода с указване на държавата членка или третата държава, в която животното е било отгледано през значителен период от време преди клането, както и на мястото на клане;

– вариант 6 — задължително етикетиране на произхода с указване на държавата членка или третата държава, в която животното е родено, отглеждано и заклано.

За месо от дивеч единственият разглеждан вариант е указването на мястото на лова.

Освен това по отношение на разглежданите в настоящия доклад видове месо вариантът „от ЕС/извън ЕС“ (или „от ЕС/трета държава“) не е взет предвид поради ограничения потребителски интерес към такава широка географска рамка, който се потвърди в проучването и в проучването на въздействието на задължителното етикетиране на произхода на свинско, птиче, овче и козе месо[21].

Също така не е разгледан вариантът за задължителното указване на региона в рамките на ЕС поради твърде високите разходи за неговото въвеждане (което би изисквало създаване на по-подробни системи за проследяване и по-силна сегментация на веригата на доставка) и защото за това географско равнище няма хармонизирана правна дефиниция, която да важи за целия Съюз.

6. АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ ПРИ РАЗЛИЧНИТЕ ВАРИАНТИ

6.1. Въздействие върху поведението на потребителите

Трудно е да се оцени въздействието на етикетирането на произхода върху потребителите с помощта на анализ на разходите и ползите. Указването на произхода върху етикета предоставя допълнителна информация на потребителите, за да могат направят информиран избор при храните, които купуват и консумират. Като цяло потребителите са склонни да свързват етикетирането на произхода с набор от положителни характеристики, включително качеството.

При варианта на запазването на статуквото с доброволното етикетиране на произхода обемът на предоставената информация за произхода на продукта ще зависи от търсенето от страна на потребителите. Това няма да отговаря напълно на изискванията на потребителите за систематична информация за произхода, но ще съответства повече на ограничената готовност на потребителите да плащат за задължителна информация за произход.

Ако операторите доброволно решат да сложат информация за произхода върху етикета, то това се представя като придаващо добавена стойност на продукта и влияещо върху решенията за покупка, вземани от тези потребители, за които тази информация е важна.

За мляко и използвано като съставка мляко

Вариантите със задължителното етикетиране на произхода от типа „от ЕС/извън ЕС“ или „държава членка“ систематично ще предоставят на потребителите информация за произхода.

Опцията „от ЕС/извън ЕС“ просто ще служи за разграничаване на продуктите от ЕС от тези от трети държави. От гледна точка на потребителите това

[21] http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

решение не би оправдавало повишаване на цената на продукта, тъй като указанието се счита за твърде общо. От друга страна, указанието „държава членка“ изглежда по-смислено за потребителите, особено когато при произхода се има предвид мястото на доене. Мандрите обаче предпочитат да посочат мястото на преработка, което е много по-лесно осъществимо.

За видовете месо

Проучванията показват, че потребителите се интересуват преди всичко от мястото, където животното е било отглеждано и заклано (или ловувано).

Случаят със сектора на конското месо, разтърсен напоследък от скандали, които са породили отрицателно обществено мнение за него, бе повод за различни организации и институции да поискат по-подробна информация.

6.2. Икономическо въздействие

6.2.1. Оперативни разходи на стопанските субекти в областта на храните (ССОХ)

Проучването установи, че — освен при доброволното етикетиране, при което оперативните разходи ще останат непроменени — нови задължителни изисквания за етикетирането ще доведат до допълнителни разходи за ССОХ.

За мляко и използвано като съставка мляко

Вариантите с етикети „от ЕС/извън ЕС“ и „държава членка“ ще породят оперативни предизвикателства и ще изискват сериозни адаптации, особено по отношение на млечните съставки от смесен произход.

Разходите за етикетиране на произхода на млякото за пиене ще зависят от определените правила и характеристиките на всяко предприятие. Докато посочването върху етикетите на мястото на преработка ще бъде много по-лесно, указанието на мястото на доене ще представлява предизвикателство за преработвателите, които получават млякото от няколко източника, така че прилагането на този принцип ще доведе до допълнителни оперативни разходи. За даден продукт със смесен произход разходите могат да варират, когато се посочват няколко държави членки или трети държави върху етикета. Ако в крайна сметка бъде избран този вариант, ще се наложи да се извърши допълнителна техническа работа, за да се определят допустимите отклонения и долните граници, над които държавата членка на произход трябва да се посочва (тъй като млякото е течен продукт, то естествено се смесва, когато се сливат няколко вида).

За разлика от млякото, предназначено за пряка консумация, етикетирането на произхода на използваното като съставка на млечните продукти мляко на практика изглежда много по-трудно и съответно по-скъпо, по-специално за млечни продукти с висока степен на преработка след множество етапи на производство, при които млечните съставки често се транспортират от далечни места. За ССОХ, които използват млечни съставки с различен произход, ще има следните отрицателни последици:

– Най-засегнатите елементи от разходите, описани в проучването, се отнасят до адаптирането на практиките за снабдяване, до евентуални промени в състава на доставчиците, до преминаването към по-малки производствени партиди, до адаптирането на производствените процеси, за да се постигне сегрегация по отношение на произхода, до адаптирането

на опаковането/етикетирането и до въвеждането/адаптирането на системите за проследяване.

– Разходите могат да варират в зависимост от специфичната оперативна ситуация на съответните ССОХ, от въпросния млечен продукт и млечна съставка и от действащите системи за проследяване.

Анализът показа, че допълнителните разходи вероятно ще варират от пренебрежимо ниско ниво до 8 % от производствените разходи за преработвателите, но някои дружества твърдят, че те може да достигнат до 45 % при особено неблагоприятни обстоятелства.

За видовете месо

– Разходите ще бъдат относително ниски (по-малко от 3 %) в сравнение с цената на едро и ще варират в зависимост от размера и местоположението на дружеството. За по-големите дружества, които добиват суровината вътре в страната или само от една трета държава, ще бъде по-лесно да поемат разходите. Тези разходи ще включват необходимостта да се повиши проследимостта надолу по веригите на доставка и преработка.

– Колкото по-сложни са правилата за етикетиране, толкова по-скъпо ще бъде адаптирането на системите за идентификация на живи животни.

– Операторите, които работят с месо с различен произход, ще приспособят доставките така, че да са с по-скоро еднороден произход, за да намалят оперативните разходи.

6.2.2. Конкурентоспособност, търговски и инвестиционни потоци

Консултантите, на които беше възложено проучването, смятат, че задължителното етикетиране на произхода може да подтикне потребителите към стоки, произведени в страната им. В резултат на това ще се наблюдава известна ренационализация на единния пазар.

За мляко и използвано като съставка мляко

– От варианта „от ЕС/извън ЕС“ не се очаква съществено влияние върху вътрешния пазар. Вероятно преработвателите ще преминат към по-малко на брой доставчици на млечни съставки, за да избегнат усложненията, произтичащи от различни източници в ЕС и трети държави, като това може да има последици за международната търговия.

– Ако указването на държавите членки стане задължително, възможностите за продажба на мляко и млечни съставки с различен произход ще станат по-ограничени. ССОХ вероятно ще бъдат изправени пред повишаване на цената на своите суровини, когато общата им база за снабдяване стане по-ограничена.

За видовете месо

– За повечето видове месо, разглеждани в настоящия доклад, въздействието на отделните варианти ще бъде умерено. Промени във веригата на доставки на коне могат обаче да доведат до сегментация на търговията в рамките на ЕС и намаляване на броя на посредниците. Освен това ССОХ могат да сметнат, че е по-ефективно по отношение на разходите да приспособят структурата си на доставки (намиране на източници, размери на партидите, намаляване на посредниците), отколкото да

усъвършенстват системата за вътрешно проследяване, за да могат да работят едновременно с няколко източника.

– Въздействието от задължително етикетиране на произхода ще се отнася най-вече за третите държави, които понастоящем изнасят известно количество непреработено месо за Съюза. Външната търговия с месо от дребен дивеч и пернат дивеч практически не съществува, а търговията в рамките на Общността е много ограничена.

6.2.3. Регулаторна тежест за предприятията

За ССОХ необходимостта от вписване на произхода на доставките и от адаптиране на своята система за проследяване ще е свързана с допълнителни административни разходи.

Като цяло по-малките мандри, които са зависими от местни доставки, ще бъдат по-малко засегнати от събирателните центрове на големи дружества. Освен това на малките кланици и транжорни, които обикновено си доставят животните на местно равнище, няма да се налага да адаптират по-съществено своите практиките за снабдяване и това няма да бъде свързано с големи допълнителни разходи. Следователно основната част от тежестта ще се поеме от мандрите и кланиците, действащи в гранични райони, и от такива, разположени в райони, които не могат самостоятелно да си задоволят нуждите от мляко или месо.

В проучването бе преценено, че тежестта няма да се промени спрямо сегашната ситуация, когато етикетирането на произхода остава на доброволен принцип, и ще нарасне само умерено, ако посочването на държавата членка стане задължително за млякото за пиене.

За разлика от това допълнителната тежест може да бъде значителна, ако държавата членка по произход трябва да бъде посочена върху етикета на продукти с висока степен на преработка и съставни продукти, като например кисели млека и десерти на млечна основа. Ако производителите на храни трябва да поемат големи тежести по отношение на контрола, те ще бъдат принудени да си доставят млякото от по-малко държави, което ще бъде в ущърб на единния пазар.

По отношение на разглежданите в настоящия доклад видове месо, консултантите, на които беше възложено проучването, са на мнение, че след необходимия период на адаптация дружествата ще успеят да намалят допълнителните разходи за единица продукт, особено що се отнася до административните разходи. Въздействието ще се усети само от операторите на конско месо, като има значителни различия между конете, отглеждани за месо в специализирани селскостопански системи (което е с ограничено значение в количествено отношение), и останалите.

6.2.4. Тежест за органите на публичната власт

Въпреки че в проучването не се съдържат подробни данни, то показва слабо увеличение на разходите за контрол, ако етикетирането от типа „от ЕС/извън ЕС“ стане задължително за млякото за пиене.

В случай на задължителното посочване на държавата членка разходите ще бъдат по-високи и ще зависят в голяма степен от степента на разкриване на

подробностите, изисквана в информацията за произхода, например място на отглеждане/доене или преработка/клане.

Скъпо ще бъде да се въведе моделът „роден/отглеждан/заклан“ за конското месо. Освен това сегашната система за проследяване и идентификация не винаги предоставя на компетентния орган пълна информация за това, къде конят е бил отглеждан и роден.

Като цяло увеличението на тежестта ще породи нужда от повече персонал, който да извършва проверки на документите. Ако не се увеличат финансовите средства, които се предоставят от държавния бюджет на контролните органи, очакваното увеличение на работното време на служителите може да доведе до намаляване на честотата на проверките или до промяна в приоритетите, което в крайна сметка може да повиши риска от измама. Тежестта за органите на публичната власт може да се намали, ако за извършването на официалния контрол се въведат такси. Обикновено стопанските субекти в областта на храните прехвърлят такива разходи надолу по веригата посредством цените.

6.2.5. Разходи за потребителите

При настоящото положение е малко вероятно да се стигне до общо увеличение на цените. Когато се предоставя информация за произхода, допълнителните разходи обикновено се прехвърлят на потребителите, като продуктите се продават на премийни цени.

Предоставянето на задължителна информация за произход на равнище държави членки се очаква да доведе до повишени разходи, които се очаква да бъдат прехвърлени главно върху потребителите, но и върху производителите. Точните размери варират в зависимост от съответния сектор, съответната държава членка и степента на вертикалната интеграция и пазарната концентрация.

6.2.6. Въздействие върху околната среда и социално въздействие

Това въздействие не е анализирано в проучването. Въпреки това може да се предположи, че като се предоставя по-подробна информация за произхода, потребителите ще предпочитат „местни храни“ или дори категорично ще откажат продукти от други страни. Това може да повлияе върху транспорта на живи животни, сурово мляко, млечни съставки и млечни /месни продукти. Дали това ще се окаже положително за околната среда (например по отношение на намаляване на емисиите на парникови газове), не може да се предскаже, тъй като по-голямата част от търговията в рамките на ЕС се осъществява между съседни държави, т.е. на понякога по-кратки разстояния от тези в рамките на някои държави членки. Вариантите, различни от доброволното етикетиране, може да доведат до слабо нарастване на изхвърлени продукти.

Вариантите, в които посочването на държавата членка в етикета е задължително, може също така да поощрят потребителско поведение, което все повече се ориентира към местни продукти, и да доведат до промени в потреблението, снабдяването, преработката и до премахване на посредниците. Това може да предизвика дори верижен ефект по отношение на заетостта, ако увеличението на цените доведе до определено свиване на потреблението.

6.3. Предимства и недостатъци на начините за задължителното етикетиране на произхода за млякото, използваното като съставка на млечните продукти мляко и другите видове месо

В таблиците по-долу е дадено обобщение на предимствата и недостатъците на възможните начини за задължителното етикетиране на произхода:

– за мляко и използвано като съставка мляко:

Задължително посочване на произхода		**Предимства**	**Недостатъци**
Мляко	Място на първата обработка	– Ниски разходи (< 1 %).	– Няма информация за произхода на суровото мляко.
	Място на доене	– Ниски разходи (< 1 %); – полезна информация за потребителите относно държавата членка или страната.	– Изискват се допълнителни системи за проследяване от предприятията, които се снабдяват с мляко от различен произход; – трудно осъществимо от техническа гледна точка, ако има няколко места на произход; – има въздействие върху трансграничната търговия; – трябва да се определят минимално допустими отклонения, когато се използват повече източници на доставки.
Използвано като съставка на млечни продукти мляко	Място на първата обработка на суровото мляко	– Ниски разходи (< 1 %), ако се избере вариантът „от ЕС/извън ЕС“, освен за продукти с висока степен на преработка.	– Няма информация за произхода на млякото; – изискват се допълнителни системи за проследяване от предприятията, които се снабдяват с мляко от различен произход; – трудно осъществимо от техническа гледна точка, когато има няколко места на произход;

			– има въздействие върху търговските потоци; – трябва да се определят минимално допустими отклонения, когато се използват повече източници на доставки; – високи разходи, ако се посочи произходът от няколко държави (до 8 % на равнището на държава членка и до 45 % — на равнището на отделното предприятие).
	Място на доене	Полезна информация за потребителите относно държавата членка или страната.	– Изискват се допълнителни системи за проследяване от предприятията, които се снабдяват с мляко от различен произход; – особено трудно осъществимо, когато има няколко места на произход; – има въздействие върху търговските потоци; – трябва да се определят минимално допустими отклонения, когато се използват повече източници на доставки; – високи разходи, ако се посочи произходът от няколко държави (до 8 % на равнището на държава членка и до 45 % — на равнището на

			отделното предприятие).

– за разглежданите в проучването видове месо:

Задължително посочване на произхода		**Предимства**	**Недостатъци**
Конско месо	Място на раждане + място на отглеждане + място на клане	– Предоставя се полезна информация за потребителите относно държавата членка или страната; – укрепва доверието на потребителите.	– Допълнителни системи за проследяване; – трудно е да се посочва информация за раждането, ако спазването на правилата за идентификация не се наблюдава правилно; – трудно осъществимо, когато има няколко места на отглеждане; – ограничено прилагане поради ниския дял на предварително опаковано конско месо.
	Място на минимален период на отглеждане преди клането + място на клане	– Набляга повече на последните етапи от живота на животното.	– Допълнителни системи за проследяване; – трябва да се определи минимален период на отглеждане в рамките на целия жизнен цикъл на животното; – ограничено прилагане поради ниския дял на предварително опаковано месо.
Месо от питомни зайци + месо от отглеждан в стопанства дивеч и пернат дивеч	Място на раждане + място на отглеждане + място на клане	– Предоставя се полезна информация за потребителите относно държавата членка или страната.	– Място на раждане: не е от значение за кратките производствени цикли; – изисква допълнителна система за идентификация;

			– допълнителни системи за проследяване; – може да има въздействие върху търговските потоци.
	Място на минимален период на отглеждане преди клането + място на клане	– Набляга се повече на местата на отглеждане и мястото на клане на животното; – предоставя се полезна информация за потребителите относно държавата членка или страната.	– Допълнителни системи за проследяване; – трябва да се определи минимален период на отглеждане в рамките на краткия жизнен цикъл; – може да има въздействие върху търговските потоци.
Месо от дивеч и пернат дивеч	Място на лова	– предоставя се полезна информация за потребителите относно държавата членка или страната.	– Допълнителни системи за проследяване; – може да има въздействие върху търговските потоци; – ограничено прилагане поради ниския дял на предварително опакованите видове месо.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Когато потребителите купуват храни, попадащи в обхвата на настоящия доклад, те могат понастоящем при желание да изберат млечни или месни продукти, при които стопанските субекти в областта на храните доброволно са предоставили информация за произхода. Това може да бъде подходящ вариант, който не налага допълнителна тежест върху сектора, нито върху органите.

Задължителното етикетиране на произхода ще доведе до увеличаване на регулаторната тежест за повечето продукти, оценени в доклада, и следователно се поставя въпросът да се прецени дали балансът между разходите и ползите е такъв, че да оправдава това задължително посочване на произхода.

Другите констатации от настоящия доклад са следните:

– Въпреки интереса на потребителите към произхода на млякото, на използваното като съставка на млечните продукти мляко и на разглежданите в настоящия доклад видове месо, като цяло готовността им да плащат за тази информация изглежда е по-скоро ниска.

– При сравнение на различните варианти на задължителното етикетиране на произхода потребителите изглежда предпочитат посочването на държавата членка.

– Въпреки че разходите за етикетирането на произхода на млякото като цяло могат да не бъдат високи, въздействието му върху операторите ще е неравномерно, тъй като някои от тях ще трябва да въведат допълнителни системи за проследяване, свързано със значително увеличаване на разходите, преди всичко тези оператори, които са разположени в граничните райони или в райони, които не могат самостоятелно да си задоволят нуждите от мляко.

– Проучването показва, че задължителното етикетиране на произхода на използваното като съставка на млечните продукти мляко може да има неблагоприятно икономическо въздействие, да постави допълнителни изисквания по отношение на проследимостта и да бъде свързано с тежести за продукти с висока степен на преработка.

– Въвеждането на задължителното етикетиране на произхода на видовете месо, разглеждани в настоящия доклад, ще доведе до допълнителни оперативни разходи.